

İKV BİLGİ NOTU

AB ZEYTİNYAĞI VE SOFRALIK ZEYTİN PAZAR GÖZLEMESİ

Tunç İbrahim Ceylan, İKV Uzman Yardımcısı

Avrupa Komisyonu tarafından 11 Kasım 2024 tarihinde yapılan bir açıklamayla, zeytinyağı ve sofralık zeytin pazarında şeffaflık ve iş birliğini temin etmek amacıyla "AB Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Pazar Gözlemevi"nin (*The European Olive Oil and Table Olive Market Observatory*) kurulduğu duyuruldu. Özellikle İtalya, İspanya ve Yunanistan gibi üye ülkelerle küresel zeytin ve zeytinyağı pazarında önemli bir paya sahip olan AB'nin, bu yeni gözlemevini ilgili pazardaki AB üreticileri ve tüketicilerini bir araya getirecek bir nevi forum olarak işletmek istediği söylenebilir.

Pazar gözlemleri, önceden beri AB tarafından başka tarımsal ürünler için de kullanılan mekanizmalar olarak tasarlanmıştı. Süt, et, şeker, tarla mahsulleri, meyve ve sebzeler, şarap ve gübre için hâlihazırda işlemekte olan pazar gözlemleri, bu ürünleri yakından takip ederek, küresel pazardaki ve AB'deki gelişmeleri izliyor ve raporluyor. Böylece pazardaki ani fiyat dalgalanmaları, tedarik zincirlerindeki aksaklıklar sektör paydaşlarına herhangi bir gecikme olmaksızın aktarılabilir ve AB de üreticileri ve tüketicileri koruyabilecek aksiyonları vakit kaybetmeden alabiliyor.

Zeytinyağı ve sofralık zeytin, AB'nin önemli üreticisi olduğu tarımsal ürünlerindedir. Bilhassa zeytinyağında AB, dünyanın en büyük üreticisi, tüketicisi ve ihracatçısı konumunda. Ancak son yıllarda artış gösteren kuraklık, seller, orman yangınları ve mevsim normalleri dışındaki sıcaklıklarla diğer tarım ürünlerinde olduğu gibi zeytin ve zeytinyağı üretiminde de rekolte kayıpları yaşandığı görülüyor. Geçtiğimiz yılki zeytin hasadında, son beş yıl ortalamasının %24 gerisinde kalınması, bu kayıpların en belirgin örneklerinden birini teşkil etmişti. Düşen rekolte, tedarik zincirlerinde aksamalara yol açarken aynı zamanda fiyatlarda ciddi yükselişler olarak kendini göstermişti.

AB Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Pazar Gözlemevi, bunun gibi iniş çıkışlardan AB üreticilerini ve tüketicilerini korumak için başlatıldı. Uzmanları bir araya getirecek bu gözlemevi, sektörün karşılaştığı ve karşılaşması muhtemel sorunları tartışacak. Sektöre ilişkin en güncel verileri ve istatistikleri derleyip değerlendirecek, raporlar üretecek ve bu bilgileri sektörün tüm paydaşları için ulaşılabilir hâle getirecek.

Bu gözlemevinin kurulması, Avrupa Komisyonunun süt ve şeker gibi diğer ürünler için de başlattığı gözlemevi uygulamasının bir devamı olarak okunabilir. Pazarda şeffaflığın sağlanması, bilginin üreticiler ve tüketiciler için erişilebilir hâle getirilmesi, piyasada rekabetçiliğin güçlendirilmesi pazar gözlemlerinin amaçları arasında sayılabilir. Zeytinyağı ve sofralık zeytin için başlatılan bu mekanizma da AB'nin ilgili pazardaki rekabetçiliğini korumak istediğinin ve daha dirençli bir pazar tesis etme arzusunun bir göstergesi olarak okunabilir.